
Tankekjør - en betegnelse som er kommet for å bli

KOMMENTAR

ULRIK MALT

u.f.malt@medisin.uio.no

Ulrik Malt er professor emeritus og overlege.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Kollega Alv A. Dahl tar opp et interessant spørsmål, nemlig om ordet tankekjør egentlig bare er en neologisme som ikke gir tilleggsinformasjon ut over betegnelser som f.eks. tankeflukt. Slik jeg ser det har betegnelsen tankekjør en litt annen betydning enn tankeflukt. Tankeflukt, også kalt idéflukt, sikter til hurtige og flyktige idéassosiasjoner.

Klinisk vil det ofte komme til uttrykk i form av at pasienten stadig skifter samtaleemne og har overdreven rask assosiasjonsrikdom. Men tankekjør er ikke nødvendigvis kjennetegnet av flyktige idéassosiasjoner. I stedet brukes ordet for å betegne pasienter som sliter med at tanker om et eller flere tema kverner om og om igjen, men i stort tempo, og med en sterk intensitet som personen ikke klarer å kontrollere. Hos noen kan det også være overdreven assosiasjonsrikdom. Men i motsetning til tankeflukt som pasienten selv ikke nødvendigvis opplever som plagsomt, selv om andre kan gjøre det, vil pasientene oppleve tankekjør som ekstremt plagsomt og mange tyr til rusmidler, også alkohol, for å dempe dysforien som ledsager tilstanden.

Tankekjør er heller ikke noe som kan oppdages i form av endret adferd i et intervju i motsetning til idéflukt. Pasienten må fortelle om det for at vi skal registrere at tankekjør foreligger. Slik jeg ser det har derfor ordet tankekjør en plass i beskrivelse av visse psykiske tilstander. Man kan kanskje si at tankekjør er en kognitiv analog til akatisi. Men Dahl har helt rett i at vi mangler en omforent og presis definisjon av ordet tankekjør. Det viser også kollega Hem sin kommentar.

Publisert: 30. oktober 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0871
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.